Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

22. jaanuar 2013 *

Direktiiv 2010/13/EL — Audiovisuaalmeedia teenuste osutamine — Artikli 15 lõige 6 — Kehtivus — Üldsusele suurt huvi pakkuvad sündmused, mis on teleülekande ainuõiguste ese — Ringhäälinguorganisatsioonide õigus saada sellistele sündmustele juurdepääs lühiuudiste edastamiseks — Selle juurdepääsu andmise tõttu tekkinud lisakulude eest ainuõiguse valdaja võimaliku rahalise hüvitise piiramine — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artiklid 16 ja 17 — Proportsionaalsus

Kohtuasjas C-283/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundeskommunikationssenati (Austria) 31. mai 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. juunil 2011, menetluses

Sky Österreich GmbH

versus

Österreichischer Rundfunk,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, M. Ilešič, T. von Danwitz (ettekandja) ja J. Malenovský, kohtunikud A. Borg Barthet, U. Lõhmus, J.-C. Bonichot, C. Toader, J.-J. Kasel, M. Safjan ja D. Šváby,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. aprilli 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Sky Österreich GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* G. Engin-Deniz,

— Österreichischer Rundfunk, esindaja: *Rechtsanwalt* S. Korn,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,

— Poola valitsus, esindaja: M. Szpunar,

— Euroopa Parlament, esindajad: R. Kaškina ja U. Rösslein,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: R. Liudvinaviciute-Cordeiro ja J. Herrmann,

— Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun, S. La Pergola ja C. Vrignon,

olles 12. juuni 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, lk 1; parandus ELT L 263, lk 15) artikli 15 lõike 6 õiguspärasust.

2 Taotlus on esitatud Sky Österreich GmbH (edaspidi „Sky”) ja Österreichischer Rundfunki (edaspidi „ORF”) vahelises kohtuasjas, mis puudutab finantstingimusi, millega viimasel on õigus saada satelliitsignaalile juurdepääs lühiuudiste edastamiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2007/65/EÜ

3 Nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiivi 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 298, lk 23; ELT eriväljaanne 06/01, lk 224) on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta direktiiviga 2007/65/EÜ (ELT L 332, lk 27). Viimati nimetatud direktiivi artikli 1 punktiga 9 lisati direktiivi 89/552 artikkel 3k, milles nähakse lühiuudiste edastamise puhul ette ringhäälinguorganisatsioonide õigus kasutada selle ringhäälinguorganisatsiooni signaalist lühilõike, kes edastab üldsusele suurt huvi pakkuvaid sündmusi, mille ülekandmiseks on omandatud ainuõigus.

4 Mis puudutab võimalikku rahalist hüvitist, siis oli artikli 3k lõikes 6 sätestatud, et see ei ületa juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.

5 Direktiivi 2007/65 artikli 3 lõike 1 esimese lõigu kohaselt pidid liikmesriigid direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid jõustama hiljemalt 19. detsembril 2009.

6 Direktiiv 2007/65 jõustub artikli 4 kohaselt järgmisel päeval pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas, nimelt 19. detsembril 2007.

Direktiiv 2010/13

7 Direktiiv 89/552, mida on muudetud direktiiviga 2007/65, tunnistati kehtetuks direktiivi 2010/13 artikli 34 esimese lõiguga, kusjuures viimati nimetatud direktiivi põhjenduses 48 on märgitud:

„Ringhäälinguorganisatsioonid võivad ainuõiguslikult omandada üldsusele suurt huvi pakkuvate ürituste teleülekandeõigusi. Siiski on kogu [Euroopa L]iidus tarvis edendada pluralismi uudistetoodangu ja -saadete mitmekesisuse kaudu ja järgida Euroopa Liidu põhiõiguste harta [edaspidi „harta”] artikliga 11 tunnustatud põhimõtteid.”

8 Direktiivi 2010/13 põhjendus 55 on sõnastatud järgmiselt:

„Et kaitsta põhivabadust saada teavet ja et tagada liidu vaatajate huvide täielik ja nõuetekohane kaitse, peaksid üldsusele suurt huvi pakkuva ürituse teleülekandeõiguste ainuvaldajad andma teistele ringhäälinguorganisatsioonidele õiguse kasutada üldistes uudistesaadetes lühilõike võrdsetel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel alustel, võttes ainuõigust nõuetekohaselt arvesse. Sellised tingimused tuleb teatavaks teha aegsasti enne üldsusele suurt huvi pakkuva ürituse toimumist, et teistele jääks kõnealuse õiguse kasutamiseks piisavalt aega. […] Selliseid lühilõike võib kasutada tervet EL-i hõlmavate mis tahes kanali kaudu pakutavate ülekannete jaoks, sealhulgas spordiülekannetele spetsialiseerunud kanalid, ning need ei tohiks olla pikemad kui 90 sekundit. Juurdepääsuõigust lühilõikudele kohaldatakse piiriüleselt ainult siis, kui see on vajalik. Seetõttu peaks ringhäälinguorganisatsioon taotlema kõigepealt juurdepääsu samas liikmesriigis asutatud ringhäälinguorganisatsioonilt, kellel on kõnealuse üldsusele suurt huvi pakkuva ürituse kajastamiseks ainuõigus.

Üldiste uudistesaadete mõiste ei peaks hõlmama lühilõikude kasutamist meelelahutuseks mõeldud saadetes. […]”

9 Sama direktiivi artiklis 15 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et lühiuudiste puhul ei jäeta liidus asutatud ringhäälinguorganisatsioone ilma juurdepääsust õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel alustel üldsusele suurt huvi pakkuvatele üritustele, mida edastab nende jurisdiktsiooni alla kuuluv ringhäälinguorganisatsioon ainuõiguse alusel.

2. Kui juurdepääsu taotleva ringhäälinguorganisatsiooniga samas liikmesriigis asutatud teine ringhäälinguorganisatsioon on omandanud ainuõiguse kõnealuse sündmuse puhuks, tuleb juurdepääsu taotleda sellelt ringhäälinguorganisatsioonilt.

3. Liikmesriigid tagavad sellise juurdepääsu, võimaldades ringhäälinguorganisatsioonidel vabalt valida edastava ringhäälinguorganisatsiooni signaalist lühilõike, viidates juhul, kui see on praktilistel kaalutlustel võimalik, vähemalt nende allikale.

4. Alternatiivina lõikele 3 võib liikmesriik luua võrdväärse süsteemi, millega saadakse õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel alustel juurdepääs teiste vahendite abil.

5. Selliseid lühilõike kasutatakse üksnes üldistes uudistesaadetes ning neid võib kasutada tellitavates audiovisuaalmeedia teenustes ainult siis, kui sama meediateenuse osutaja pakub sama saadet hiljem.

6. Ilma et see piiraks lõigete 1–5 kohaldamist, tagavad liikmesriigid kooskõlas nende õigussüsteemi ja tavadega, et määratakse kindlaks selliste lühilõikude kasutamist käsitlevad tingimused ja kord, eelkõige igasugune hüvitamiskord, lühilõikude maksimumpikkus ja nende edastamisele seatud ajapiirangud. Kui nähakse ette hüvitis, ei ületa see juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.”

Siseriiklik õigus

10 Kuni 30. septembrini 2010 oli seaduse teleülekande edastamise ainuõiguste kohta (Bundesgesetz über die Ausübung exklusiver Fernsehübertragungsrechte (Fernseh-Exklusivrechtegesetz), *BGBl.* I, 85/2001) § 5 lõikes 4 sätestatud, et kui asjaomased ringhäälinguorganisatsioonid omavahel kokkuleppele ei jõua, otsustab Bundeskommunikationssenat, kas – ja vajaduse korral millistel tingimustel – tuleb ringhäälinguorganisatsioonile anda lühiuudiste edastamise õigus.

11 Alates 1. oktoobrist 2010 on § 5 lõikes 4 koostoimes selle paragrahvi lõikega 2 sätestatud, et ringhäälinguorganisatsioon, kes on omandanud üldist huvi pakkuva ürituse teleülekande edastamise ainuõigused ning on kohustatud andma lühiuudiste edastamise õiguse igale ringhäälinguorganisatsioonile tema taotluse alusel selleks, et viimane saaks ise signaalist edastada lühilõike, võib üksnes nõuda signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulude hüvitamist.

12 Bundeskommunikationssenat on asutatud föderaalse seadusega Kommunikationsbehörde Austria ja Bundeskommunikationssenati loomise kohta (Bundesgesetz über die Einrichtung einer Kommunikationsbehörde Austria und eines Bundeskommunikationssenates, *BGBl*. I, 32/2001; edaspidi „KOG"), selleks et kontrollida Kommunikationsbehörde Austria (ringhäälingusektori regulatiivorgan, edaspidi „KommAustria") otsuseid ja teostada kohtulikku kontrolli ORF-i üle, tegutsedes kollegiaalse organina, mille ühel osal on kohtu funktsioon föderaalse põhiseaduse (Bundes-Verfassungsgesetz) artikli 20 lõike 2 tähenduses.

13 KOG § 36 lõigetes 1–3 põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis oli sätestatud:

„1. Bundeskommunikationssenat asutatakse föderaalkantselei juurde, selleks et kontrollida KommAustria otsuseid […].

2. Bundeskommunikationssenat otsustab viimase astmena KommAustria otsuste […] peale esitatud kaebuste üle, välja arvatud kaebused haldusasjades, kus teol on kuriteo tunnused.

3. Bundeskommunikationssenati otsuseid ei saa halduskorras tühistada ega muuta. Nende otsuste peale võib esitada kaebuse Verwaltungsgerichtshofile [halduskohus]."

14 KOG § 37 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Bundeskommunikationssenat koosneb viiest liikmest, kellest kolm on kohtunikud. Bundeskommunikationssenati liikmed on oma ülesannete täitmisel sõltumatud ning ei ole seotud ühegi juhise ega käsuga. Bundeskommunikationssenat valib kohtunikust liikmete seast esimehe ja tema asendaja.

2. Bundeskommunikationssenati liikmed nimetab kuueks aastaks ametisse föderaalpresident föderaalvalitsuse ettepanekul. Iga liikme kohta määratakse ametisse üks asendaja, kes teda asendab, kui tal esineb takistus."

15 Föderaalse põhiseaduse artikli 20 lõike 2 kohaselt:

„Seadusandja võib vabastada organi

[…]

3. mis on loodud kollegiaalse organina ning lahendab vaidlusi viimase astmena, mille otsuseid ei saa halduskorras tühistada ega muuta ning millesse kuulub vähemalt üks kohtunik,

[…]

selle kohustusest järgida hierarhiliselt kõrgema organi juhiseid. […]"

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

16 Sky sai KommAustrialt loa satelliidi vahendusel edastada kodeeritud digitaalset programmi „Sky Sport Austria". See äriühing omandas 21. augusti 2009. aasta lepinguga hooaegadel 2009/2010 kuni 2011/2012 Euroopa Liiga mängude teleülekande ainuõigused Austria territooriumil. Sky selgituste kohaselt kulutab ta igal aastal sagedusloale ja tootmisele mitme miljoni euro suuruse summa.

17 Sky ja ORF sõlmisid 11. septembril 2009 kokkuleppe, millega anti ORF-ile õigus edastada lühiuudiseid ja nähti ette, et nende uudiste eest tasutakse 700 eurot minuti eest. Selle tasu osas piirasid pooled kokkuleppe kehtivuse kestust kuni seaduse teleülekande edastamise ainuõiguse kohta § 5 muudatuse jõustumiseni, nimelt 1. oktoobrini 2010.

18 Vaadanud läbi ORF-i poolt novembris 2010 esitatud taotluse, otsustas KommAustria, et Sky on teleülekande ainuõiguste valdajana kohustatud andma ORF-ile lühiuudiste edastamise õiguse, ilma et tal oleks õigust nõuda satelliitsignaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid ületavate kulude hüvitamist, kuna need kulud võrduvad antud juhul nulliga. Samas määras ta kindlaks tingimused, mida järgides ORF võis seda õigust teostada. Mõlemad pooled kaebasid selle otsuse peale edasi Bundeskommunikationssenatile.

19 Oma eelotsusetaotluses viitab Bundeskommunikationssenat eelotsusetaotluse vastuvõetavuse osas 18. oktoobri 2007. aasta otsusele kohtuasjas C-195/06: Österreichischer Rundfunk (EKL 2007, lk I-8817) ning leiab, et ta tuleb ka käesolevas asjas lugeda kohtuks ELTL artikli 267 tähenduses, kuna samad pädevust puudutavad normid kuuluvad kohaldamisele käesolevas kohtuasjas ning selles asjas, milles tehti esile toodud kohtuotsus.

20 Sisulistes küsimustes leiab Bundeskommunikationssenat, et lühiuudiste edastamise õigus kujutab endast sekkumist ringhäälinguorganisatsiooni omandiõigusesse, mis on ette nähtud harta artiklis 17, kuna ringhäälinguorganisatsioon on lepinguga omandanud üldsusele suurt huvi pakkuva ürituste ülekande ainuõigused (edaspidi „teleülekande ainuõiguste valdaja").

21 Viidates eelkõige harta artikli 52 lõikele 1, palub Bundeskommunikationssenat selgitada, kas proportsionaalsuse põhimõttega on kooskõlas direktiivi säte, millega keelatakse liikmesriigi ametivõimul ette näha hüvitis, mille eesmärk on heastada kõnealune sekkumine omandiõigusesse. Ta leiab, et direktiivi 2010/13 artikli 15 lõikega 6, mille kohaselt peavad liikmesriigid kindlaks määrama lühiuudiste edastamise õigust käsitleva korra ja tingimused, ei saa sellist sekkumist heastada. Bundeskommunikationssenat leiab, et eelkõige proportsionaalsuse põhimõtet arvesse võttes on vajalik kehtestada norm, mis võimaldab, arvestades käesoleva juhtumi asjaolusid – eriti teleülekande ainuõiguste eset ja valdaja poolt nende õiguste omandamiseks makstud summat –, arvutada õiglase rahalise hüvitise.

22 Direktiivi 2010/13 artikkel 15 osutub Bundeskommunikationssenati arvates eriti vaieldavaks juhul, kui teleülekande ainuõigused on omandatud enne direktiivi jõustumist, samas kui lühiuudiste edastamise õiguse saamise taotlus on esitatud pärast selle siseriikliku sätte jõustumist, millega võetakse üle direktiivi artikkel 15.

23 Selles kontekstis toob Bundeskommunikationssenat esile Bundesverfassungsgerichti (liitvabariigi konstitutsioonikohus (Saksamaa)) ja Verfassungsgerichtshofi (konstitutsioonikohus (Austria)) otsused, milles leiti, et lühiuudiste edastamise õiguse tasuta andmine on ebaproportsionaalne ja rikub seetõttu vastavalt kutsevabadust Saksamaa põhiseaduse (Grundgesetz) artikli 12 tähenduses ning omandiõigust Austria föderaalse alusseaduse kodanike põhiõiguste kohta (Staatsgrundgesetz über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger) artikli 5 ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni esimese lisaprotokolli, mis on alla kirjutatud Pariisis 20. märtsil 1952, (edaspidi „lisaprotokoll") artikli 1 tähenduses.

24 Nendel asjaoludel otsustas Bundeskommunikationssenat menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas […] direktiivi [2010/13] artikli 15 lõige 6 on kooskõlas […] harta artiklitega 16 ja 17 ning […] lisaprotokolli artikliga 1?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

Vastuvõetavus

25 Kõigepealt tuleb kontrollida, kas Bundeskommunikationssenat on käesoleva kohtuasja kontekstis kohus ELTL artikli 267 tähenduses ning sellest tulenevalt kas eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

26 Selleks et hinnata, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus” ELTL artikli 267 tähenduses – mis on üksnes liidu õiguse valdkonda kuuluv küsimus –, võtab Euroopa Kohus väljakujunenud praktika kohaselt arvesse järgmiste asjaolude kogumit: organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (14. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-196/09: Miles jt, EKL 2011, lk I-5105, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Euroopa Kohus tuvastas juba kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud otsus Österreichischer Rundfunk, et Bundeskommunikationssenat on kohus EÜ artikli 234 tähenduses. Sellega seoses leidis ta kõnealuse kohtuotsuse punktides 19–21, et eespool viidatud kohtuasjas kohaldatavate Bundeskommunikationssenati asutamist ja toimimist käsitlevate sätete põhjal tuleb seda organit pidada EÜ artikli 234 tähenduses kohtuks.

28 Käesolevas kohtuasjas on kohaldatavad Bundeskommunikationssenati asutamist ja toimimist käsitlevad sätted, mis on sisult identsed nendega, mis olid kohaldatavad kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud otsus Österreichischer Rundfunk. Neil asjaoludel tuleb Bundeskommunikationssenatit ka käesolevas kohtuasjas pidada ELTL artikli 267 tähenduses kohtuks.

29 Eespool toodust tuleneb, et Bundeskommunikationssenati esitatud eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

30 Oma küsimusega palub Bundeskommunikationssenat Euroopa Kohtul sisuliselt kontrollida direktiivi 2010/13 artikli 15 lõike 6 õiguspärasust, arvestades harta artiklit 16 ja artikli 17 lõiget 1 ning lisaprotokolli artiklit 1. Eelkõige puudutab küsimus seda, kas artikli 15 lõige 6 rikub teleülekande ainuõiguste valdaja põhiõigusi seeläbi, et valdaja on kohustatud võimaldama mis tahes muul liidus asuval ringhäälinguorganisatsioonil edastada lühiuudiseid, ilma et tal oleks võimalik nõuda rahalist hüvitist, mis ületaks signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.

Harta artikkel 17

31 Harta artikli 17 lõikes 1 on sätestatud, et „[i]gaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja pärandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kelleltki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides”.

32 Direktiivi 2010/13 artikli 15 lõikes 1 on ette nähtud, et liidus asutatud ringhäälinguorganisatsioonidel peab olema juurdepääs üldsusele suurt huvi pakkuvatele üritustele, mida lühiuudiste puhul edastab ringhäälinguorganisatsioon ainuõiguse alusel. Sama artikli lõike 3 kohaselt tuleb selline juurdepääs üldjuhul tagada juurdepääsu andmisega edastava ringhäälinguorganisatsiooni signaalile, millest on neil võimalik vabalt valida lühilõike. Artikli 15 lõikes 6 on sätestatud, et kui teleülekande ainuõiguste valdajale on ette nähtud hüvitis, siis ei ületa see signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.

33 Eelnevas punktis nimetatud normidega sisult identsed sätted asuvad juba direktiivi 89/552 artiklis 3k, mida on muudetud direktiiviga 2007/65.

34 Neil asjaoludel tekib seega küsimus, kas harta artikli 17 lõikes 1 ette nähtud tagatised hõlmavad tegelikult teleülekande ainuõigusi, mis on omandatud lepingu alusel. Selle artikliga ette nähtud kaitse puudutab mitte selliseid pelkasid kaubanduslikke huvisid või võimalusi, mille muutlikkus on majandustegevusele omane (9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt *vs*. nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 185 ja seal viidatud kohtupraktika), vaid varalise väärtusega õigusi, millest õiguskorda arvestades tuleneb omandatud õiguslik seisund, mis võimaldab õiguste valdajal neid õigusi enda kasuks sõltumatult teostada.

35 Teleülekande ainuõigused antakse ringhäälinguorganisatsioonidele lepingutingimusega küll tasu eest, mis võimaldab viimastel ainuõiguslikult edastada kindlaksmääratud sündmusi, millega välistatakse, et ülejäänud ringhäälinguorganisatsioonid saaksid teha nendest sündmustest mis tahes teleülekande. Seega ei saa neid õigusi lugeda pelgaks kaubanduslikuks huviks või võimaluseks, vaid varalise väärtusega õigusteks.

36 Põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes tekib siiski küsimus, kas kõnealused ainuõigused kujutavad endast omandatud õiguslikku seisundit käesoleva kohtuotsuse punkti 34 tähenduses.

37 Selles osas on liidu õiguses alates direktiivi 2007/65 jõustumisest, nimelt 19. detsembrist 2007 ette nähtud, et tagatakse ringhäälinguorganisatsioonide õigus teha lühiuudiseid üldsusele suurt huvi pakkuvatest, teleülekande ainuõiguste esemeks olevatest üritustest, ilma et sellise õiguse valdaja saaks nõuda rahalist hüvitist, mis ületab signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.

38 Arvestades neid liidu õigusnorme, mille liikmesriigid peavad oma siseriiklikku õiguskorda üle võtma, siis ei saa selline lepingutingimus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, anda ringhäälinguorganisatsioonile omandatud õiguslikku seisundit, mis on kaitstud harta artikli 17 lõikega 1 ning mis võimaldab sellel organisatsioonil oma ülekandeõigust – nagu see on toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 34 – iseseisvalt teostada viisil, et ta võib vastuolus direktiivi 2007/65 imperatiivse sisuga nõuda hüvitist, mis ületab signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid.

39 Nii ei saa ettevõtja nagu Sky, kes pärast direktiivi 2007/65 jõustumist 19. detsembril 2007 omandas lepingu alusel – käesoleval juhul 21. augustil 2009 – teleülekande ainuõigused, liidu õigust arvestades väita, et ta võib tugineda harta artikli 17 lõikega 1 kaitstavale omandatud õiguslikule seisundile, kuigi liikmesriikidel oli kohustus võtta see direktiiv üle, mis võis aset leida igal ajal ja mis pidi igal juhul olema toimunud hiljemalt 19. detsembril 2009.

40 Neil asjaoludel ei saa üldsusele suurt huvi pakkuvate sündmuste teleülekande ainuõiguste valdaja tugineda harta artikli 17 lõikega 1 tagatud kaitsele.

Harta artikkel 16

41 Harta artiklis 16 on sätestatud, et „[e]ttevõtlusvabadust tunnustatakse liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt”.

42 Artikliga 16 tagatud kaitse hõlmab majandus- või äritegevuse vabadust, lepinguvabadust ja vaba konkurentsi, nagu see tuleneb sama artikli kohta antud selgitustest, mida vastavalt EL lepingu artikli 6 lõike 1 kolmandale lõigule ja harta artikli 52 lõikele 7 tuleb arvesse võtta harta tõlgendamisel (22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-279/09: DEB, EKL 2010, lk I-13849, punkt 32).

43 Lisaks sisaldab lepinguvabadus eelkõige äripartneri valikuvabadust (vt selle kohta 10. juuli 1991. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-90/90 ja C-91/90: Neu jt, EKL 1991, lk I-3617, punkt 13) ning kauba või teenuse eest hinna kindlaksmääramise vabadust (vt selle kohta 22. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-437/04: komisjon *vs*. Belgia, EKL 2007, lk I-2513, punkt 51, ning 19. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-213/10: F-Tex, punkt 45).

44 Nagu ilmneb kohtujuristi ettepaneku punktidest 35 ja 37, on direktiivi 2010/13 artikli 15 tagajärg see, et teleülekande ainuõiguste valdaja ei saa vabalt valida, milliste ringhäälinguorganisatsioonidega ta sõlmib lepingu lühiuudiste edastamise õiguse andmise kohta. Samuti mis puudutab selle artikli lõiget 6, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtult selgitust, siis ei saa teleülekande ainuõiguste valdaja vabalt otsustada, millise hinnaga võimaldab ta lühiuudiste edastamiseks juurdepääsu signaalile. See säte takistab nimelt seda, et niisugune valdaja saaks lühiuudiseid edastavate ringhäälinguorganisatsioonidega jagada teleülekande ainuõiguste omandamisega seotud kulusid. Neil asjaoludel kujutab artikli 15 lõige 6 endast sekkumist teleülekande ainuõiguste valdaja ettevõtlusvabadusse.

45 Siiski ei kujuta ettevõtlusvabadus Euroopa Kohtu praktika kohaselt endast absoluutset õigust, vaid sellega tuleb arvestada vastavalt selle ülesandele ühiskonnas (vt selle kohta 9. septembri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-184/02 ja C-223/02: Hispaania ja Soome *vs*. parlament ja nõukogu, EKL 2004, lk I-7789, punktid 51 ja 52, ning 6. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-544/10: Deutsches Weintor, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Selle kohtupraktika alusel ja arvestades harta artikli 16 sõnastust, mis eristub harta II jaotises sätestatud muude põhivabaduste omast, kuid on samas sarnane harta IV jaotise teatud sätete sõnastusega, võib ettevõtlusvabaduse suhtes olla lubatud lai valik avaliku võimu sekkumisi, millega võidaks üldistes huvides kehtestada piirangud majandustegevusele.

47 See asjaolu peegeldub aga eelkõige viisis, kuidas vastavalt harta artikli 52 lõikele 1 tuleb proportsionaalsuse põhimõtet rakendada.

48 Viimati nimetatud sätte kohaselt tohib hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist piirata ainult seadusega ning arvestades õiguste ja vabaduste olemust ning piirang peab proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt olema vajalik ning vastama tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajadusele kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

49 Selles osas tuleb tõdeda, et direktiivi 2010/13 artikli 15 lõige 6 ei mõjuta ettevõtlusvabaduse olemust. See säte ei takista nimelt teleülekande ainuõiguste valdaja ettevõtlustegevust kui sellist. Pealegi ei välista see, et kõnealune valdaja võib oma õigust kasutada, kandes asjaomase sündmuse tasu eest ise üle või ka andes selle õiguse lepingu alusel tasu eest üle teisele ringhäälinguorganisatsioonile või mis tahes muule ettevõtjale.

50 Mis puudutab tuvastatud sekkumise proportsionaalsust, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt nõuab proportsionaalsuse põhimõte, et liidu institutsioonide aktid ei läheks kaugemale sellest, mis on asjaomaste õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobiv ja vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meedet, ning tekitatud ebamugavused peavad olema seatud eesmärkidega vastavuses (8. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-343/09: Afton Chemical, EKL 2010, lk I-7027, punkt 45, ning 23. oktoobri 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-581/10 ja C-629/10: Nelson jt, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et üldsusele suurt huvi pakkuvate sündmuste ainuõiguslik turustamine on hetkel tõusev trend, mis võib märkimisväärselt piirata üldsuse juurdepääsu nende sündmustega seotud teabele. Sellega seoses on direktiivi 2010/13 artikli 15 eesmärk nähtuvalt direktiivi põhjendustest 48 ja 55 kaitsta harta artikli 11 lõikega 1 tagatud põhivabadust saada teavet ning edendada liidus artikli 11 lõikega 2 kaitstud pluralismi uudistetoodangu ja -saadete mitmekesisuse kaudu.

52 Harta artikliga 11 kaitstud vabaduste tagamine on vaieldamatult üldisest huvist lähtuv eesmärk (vt selle kohta 13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-250/06: United Pan-Europe Communications Belgium jt, EKL 2007, lk I-11135, punkt 42), mille olulisust demokraatlikus ja pluralistlikus ühiskonnas tuleb eriti rõhutada (vt selle kohta 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-336/07: Kabel Deutschland Vertrieb und Service, EKL 2008, lk I-10889, punkt 33, ning 6. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-163/10: Patriciello, EKL 2011, lk I-7565, punkt 31). See olulisus on eriti ilmne üldsusele suurt huvi pakkuvate sündmuste korral. Seega tuleb tõdeda, et direktiivi 2010/13 artikliga 15 taotletakse tõepoolest üldisest huvist lähtuvat eesmärki.

53 Samamoodi on direktiivi 2010/13 artikli 15 lõige 6 taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv. Selle sättega on igale ringhäälinguorganisatsioonile tehtud võimalikuks lühiuudiseid tegelikult edastada ning seega teavitada üldsust viimasele suurt huvi pakkuvatest sündmustest, mida turustatakse ainuõiguslikult, tagades nendele organisatsioonidele juurdepääsu kõnealustele sündmustele. Juurdepääs on neile tagatud sõltumata esiteks nende ärilisest võimust ja rahalisest suutlikkusest ning teiseks teleülekande ainuõiguste omandamiseks makstud hinnast, niisuguste õiguste valdajatega lepinguläbirääkimistest ja asjaomaste sündmuste ulatusest.

54 Mis puudutab seejärel niisuguste õigusnormide vajalikkust, siis tuleb märkida, et vähem piirav meede oleks võinud seisneda selles, et teleülekande ainuõiguste valdajatele oleks ette nähtud rahaline hüvitis, mis oleks ületanud signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid, selleks et jagada nende ainuõiguste omandamisega seotud kulusid lühiuudiseid edastavate ringhäälinguorganisatsioonidega.

55 Siiski ei tagaks niisugused vähem piiravad õigusnormid direktiivi 2010/13 artikli 15 lõikega 6 taotletava eesmärgi saavutamist nii tõhusalt kui need, mis tulenevad selle sätte kohaldamisest. Nimelt õigusnormid, milles oleks ainuõiguste valdajatele ette nähtud rahaline hüvitis, mis ületaks signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid, mida arvutataks selliste täiendavate kriteeriumide alusel, nagu eelkõige sellise õiguse omandamiseks makstud hind ja/või asjaomase sündmuse ulatus, võivad olenevalt hüvitise suuruse kindlaksmääramiseks kasutatavast meetodist ja signaalile juurdepääsu soovivate ringhäälinguorganisatsioonide rahalisest suutlikkusest heidutada või olenevalt olukorrast ka takistada teatud ringhäälinguorganisatsioone lühiuudiste edastamiseks juurdepääsu taotlemast ning seega märkimisväärselt piirata üldsuse juurdepääsu teabele.

56 Seevastu direktiivi 2010/13 artikli 15 lõikega 6 on kõigile ringhäälinguorganisatsioonidele tagatud sündmusele juurdepääs, mis vastavalt sama artikli lõikele 1 leiab aset võrdse kohtlemise põhimõtet järgides ning on täiesti sõltumatu eelmises punktis nimetatud kriteeriumidest ja asjaoludest, tehes seega igale ringhäälinguorganisatsioonile võimalikuks lühiuudiseid tegelikult edastada.

57 Neil asjaoludel võis liidu seadusandja õiguspäraselt asuda seisukohale, et õigusnormid, milles oleks ainuõiguste valdajatele ette nähtud rahaline hüvitis, mis ületaks signaalile juurdepääsu tagamisega otseselt seotud lisakulusid, ei võimaldaks taotletavat eesmärki saavutada sama tõhusalt kui niisugune õigusnorm nagu direktiivi 2010/13 artikli 15 lõige 6, mille kohaselt on võimalik rahaline hüvitis piiratud nende kulude summaga, ning et seetõttu on kõnealune õigusnorm vajalik.

58 Mis puudutab lõpuks direktiivi 2010/13 artikli 15 lõike 6 võimalikku ebaproportsionaalsust, siis palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas selles sättes ette nähtud liikmesriikide kohustus määrata kindlaks lühiuudiste edastamise õigust käsitlevad tingimused ja kord tasakaalustab

õigesti nõuded, mis tulenevad põhivabadusest saada teavet, ja ettevõtlusvabaduse nõuded. Ta on seisukohal, et proportsionaalseks saaks pidada ainult õigusnormi, milles on ette nähtud rahaline hüvitis, mis võtab arvesse eelkõige asjaomaste teleülekande ainuõiguste eset ja valdaja poolt nende õiguste omandamiseks makstud summat.

59 Selles osas tuleb tõdeda, et liidu seadusandja pidi kaaluma ühelt poolt ettevõtlusvabadust ning teiselt poolt liidu kodanike põhivabadust saada teavet, massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust.

60 Kui asjasse puutub mitu liidu õiguskorraga kaitstud põhiõigust ja -vabadust, tuleb liidu õigusnormi võimaliku ebaproportsionaalsuse hindamisel järgida vajalikku kooskõla nõuete vahel, mis puudutavad erinevate õiguste ja vabaduste kaitset ning nendevahelist õiget tasakaalu (vt selle kohta 29. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-275/06: Promusicae, EKL 2008, lk I-271, punktid 65 ja 66, ning eespool viidatud kohtuotsus Deutsches Weintor, punkt 47).

61 Kehtestades nõuded signaalilõikude kasutamisele, hoolitses liidu seadusandja selle eest, et sekkumise ulatus ettevõtlusvabadusse ning võimalik majanduslik kasu, mida ringhäälinguorganisatsioonid võivad saada lühiuudise edastamisest, oleksid täpselt piiritletud.

62 Nimelt on direktiivi 2010/13 artikli 15 lõikes 5 sätestatud, et ainuõigusliku ülekandmise esemeks olevaid lühiuudiseid sündmusest ei või teha mitte igat liiki telesaate, vaid üksnes üldiste uudistesaadete jaoks. Nii on signaallõikude kasutamine meelelahutuseks mõeldud saadetes, millel on olulisem majanduslik mõju kui üldistel uudistesaadetel, direktiivi 2010/13 põhjenduse 55 kohaselt välistatud.

63 Lisaks on direktiivi 2010/13 sama põhjenduse ja artikli 15 lõike 6 kohaselt liikmesriigid kohustatud kindlaks määrama kasutatud signaallõikude andmist käsitlevad tingimused ja korra, võttes nõuetekohaselt arvesse teleülekande ainuõigusi. Selles osas tuleneb selle artikli lõigetest 3, 5 ja 6 ning nimetatud põhjendusest 55, et lõigud peavad eelkõige olema lühikesed ning need ei tohiks olla pikemad kui 90 sekundit. Samuti peavad liikmesriigid kindlaks määrama lõikude edastamisele seatud ajapiirangud. Lõpuks peavad lühiuudist edastavad ringhäälinguorganisatsioonid sama lõike 3 alusel viitama oma uudistes kasutatud lühilõikude allikale, mis võib kõnealuse teleülekande ainuõiguste valdaja puhul olla positiivseks reklaamiks.

64 Lisaks ei ole direktiivi 2010/13 artikliga 15 välistatud, et teleülekande ainuõiguste valdajad võiksid, nagu on tõdetud käesoleva kohtuotsuse punktis 49, kasutada oma õigusi tasu saamiseks. Peale selle võib hüvitise kujul refinantseerimise võimaluse puudumist ning teleülekande ainuõiguste kaubandusliku väärtuse võimalikku vähenemist praktikas arvesse võtta kõnealuste õiguste omandamist puudutavatel lepingulistel läbirääkimistel ning need asjaolud võivad kajastuda omandamise eest tasutavas hinnas.

65 Seevastu, mis puudutab direktiivi 2010/13 artikliga 15 kaitstavaid õigusi ja huvisid, siis tuleb meenutada, et üldsusele suurt huvi pakkuvate sündmuste ainuõiguslik turustamine – nagu on tõdetud käesoleva kohtuotsuse punktis 51 – kasvab ning võib märkimisväärselt piirata üldsuse juurdepääsu nende sündmustega seotud teabele.

66 Võttes arvesse esiteks seda, et oluline on kaitsta põhivabadust saada teavet ning harta artikliga 11 tagatud massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust, ning teiseks harta artiklis 16 ette nähtud ettevõtlusvabaduse kaitset, siis oli liidu seadusandjal lubatud vastu võtta sätted, nagu on direktiivi 2010/13 artiklis 15, mis sisaldavad ettevõtlusvabaduse piiranguid, pidades – lähtuvalt vajadusest kaaluda asjaomaseid õigusi ja huve – avalikkuse juurdepääsu teabele olulisemaks lepinguvabadusest.

67 Neil asjaoludel võis liidu seadusandja õiguspäraselt kehtestada ettevõtlusvabadusele piirangud, mida sisaldab direktiivi 2010/13 artikli 15 lõige 6 teleülekande ainuõiguste valdajate jaoks, ning tõdeda, et sellest sättest tulenevad ebamugavused ei ole ebaproportsionaalsed sättega järgitavate eesmärkide suhtes ning loovad käesolevas asjas õige tasakaalu erinevate asjassepuutuvate põhiõiguste ja -vabaduste vahel.

68 Eespool toodud põhjendustest kogumis nähtub, et esitatud eelotsuse küsimuse analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi direktiivi 2010/13 artikli 15 lõike 6 õiguspärasust mõjutavat asjaolu.

Kohtukulud

69 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Esitatud eelotsuse küsimuse kontrollimisel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) artikli 15 lõike 6 õiguspärasust.

Allkirjad